

Kolleger på besøg

Af bestyrelsesformand Jørgen Skeel

I dagene fra den 1. til den 2. september 2014 afholdt CESPU sin årlige generalforsamling i Nordjylland. CESPU er et fælles forum for stivelseskartoffelavlerne i Europa og består af repræsentanter fra Frankrig, Holland, Tyskland, Østrig, Sverige, Finland og Danmark. Formålet er udveksling af faglige forhold og interessevaretagelse i forhold til EU's landbrugspolitik og stivelsesindustrien. Generalforsamlingerne går på tur mellem medlemslandene, og denne gang var det Danmarks og AKV's tur til at arrangere. AKV's bestyrelsesformand lagde lokaler til rådighed på Birkelse Gods, og stedet var udgangspunkt alle for aktiviteterne under arrangementet.

Hovedtemaet under generalforsamlingen var gennemførelsen af landbrugsreformen, CAP 2020 og de forskellige måder, reformen blev iværksat i de enkelte lande. To faglige indlæg under arrangementet gav stof til eftertanke. KMC's direktør Nicolai Hansen gav sit bud på kartoffelstivelses udvikling. Den er positiv og direkte knyttet til middelklassens globale udvikling. Over de næste 20 år mere end fordobles middelklassen til næsten 5 mia. personer. Palle Jakobsen, Agrocom gav en analyse af hovedtallene for de største landbrugsafgrøder; produktion, forbrug og prisudvikling. For alle afgrøder har udbytterne været gode i år, og der har været en lille tilvækst på de globale lagre. Dette kunne medføre prisfald i perioden frem til næste høstresultat i 2015.

Formanden for CESPU har i de senere år været Hans Hoekman, der repræsenterer de hollandske avlere og leverer til AVEBE. De øvrige er repræsentanter for avlersammenslutninger, der leverer til østrigske Agrana, franske Roquette eller Te-reos-Syral, tyske Emsland eller Südstärke, svenske Lyckeby, finske Finnamyl og KMC-fabrikkerne og AKV i Danmark.

Da en hel del af deltagerne leverer til stivelsesindustrier, der er andelselskaber, sidder flere af dem i bestyrelserne på de nævnte stivelsesindustrier. Af samme grund er CESPU meget opmærksom på, hvad der må diskuteres på generalforsamlingen og under besøget. Deltagerne forpligter sig ved underskift til ikke at drøfte og udveksle oplysninger, der kan forstyrre den fri konkurrence.

Dermed er det begrænset, hvad der gives af oplysninger om dyrkningsforhold m.v. mellem deltagerne. Med hensyn til størrelsen af den europæiske kartoffelstivelsesproduktion i 2014 er der ikke meget hente, men ud fra dyrkningsbetingelserne hen gennem sæsonen kan man selv danne sig et indtryk af, om der i Europa bliver tale om en dårlig sæson eller en normal eller stor samlet produktion. Indtrykket er, at der i de fleste lande har været gode vækstbetingelser, men megen nedbør i den sidste måned har præget avlen i Frankrig, Sydtyskland og Østrig. Et godt bud vil derfor være en normal produktion med pil opad.

Delegationen fik lejlighed til at se fabrikken i Langholt og høre om AKV's historie ved direktør Niels Eriksen. En flot fabrik synes de, og særlig interesse viste de for de elektroniske opslagstavler, vaskeriet og udpakningen i småsække, hvor plastfolien danner en sæk i udpakningsforløbet. Det er en emballeringsløsning, AKV vist er ene om i branchen.

Dernæst så de optagning af kartofler tæt ved fabrikken, og efterfølgende var der rundvisning hos Per Christensen, Redet, Hjallerup, der gav deltagerne en meget detaljeret indsigt i udstyr og egne erfaringer i marken samt i egen dyrkningsøkonomi.

Programmet for arrangementet sluttede med et spændende besøg på testcenteret for store vindmøller i Østerild plantage.

Stille dag i Hjallerup

Af adm. direktør Niels Eriksen

Generalforsamlingen den 16. juni i Hjallerup Kulturhus vil hurtigt gå i glemmebogen. Der var et beskedent fremmøde, spørgelysten var ikke stor, bestyrelsen blev genvalgt og forløbet var blottet for dramatik. Men alt i alt vel nok udtryk for tillid til den siddende bestyrelse og tilfredshed med det opnåede resultat på 37,7 mio. kr. for 2013/14.

Formanden for bestyrelsen, Jørgen Skeel gav en grundig redegørelse fra årets forløb ude hos avlerne, på fabrikken og ude på markedet. Prisen på leverancerne til fabrikken var øget med 8%, og der var igen gennemført nyttigt business check ude hos avlerne, der understøttede, at stivelseskartofler er en interessant afgrøde i Nordjylland. Fagligt var avlerne på mødet i januar 2014 blevet

orienteret om de mange nye resultater og tiltag fra agrosiden. På fabrikken var kampagnen 2013 afviklet med en meget høj driftseffektivitet, og den samlede produktion blev på godt 46.000 ton stivelse. Fabrikkens salg var en smule større, og såvel stivelsen som proteinet var solgt til gode priser. Dele af papirmarkedet er fortsat faldende, og konkurrencen fra andre stivelsestyper præger markedet.

Efter genvalg af Per Christensen og Per Bach Laursen til bestyrelsen og valg af Troels Holst til folkevalgt revisor kunne Jørgen Skeel afslutningsvis konkludere, at året havde været meget tilfredsstillende for AKV's andelshavere.

En ny generation på AKV

Af adm. direktør Niels Eriksen

AKV har ansat Ronnie B. H. Nielsen som produktionschef. Ronnie, der er 34 år, kommer fra en stilling som afdelingsleder på VBM Laboratoriet med ansvar for miljøafdelingen og ca. 20 medarbejdere.

Uddannelsesmæssigt er Ronnie civilingeniør med speciale i kemi fra Aalborg Universitet, og han har en Ph.D.-grad i sukkerstoffer, og dermed er der ikke langt til stivelsesverdenen på AKV.

I starten vil arbejdet primært være fokuseret på opgaver i vaskeriet og i stivelses-/proteinproduktionen, men efter den første kampagne vil ansvarsområdet gradvist blive udvidet. Ronnie er tilhænger af synlig ledelse med uddelegering af ansvar og selvstændighed til medarbejderne, og den stil passer godt til praksis på AKV.

Ved udvælgelsen af Ronnie har AKV bevidst valgt en yngre medarbejder, så vi sikrer et løbende generationsskifte i medarbejderstaben og yngre kræfter i AKV's ledergruppe.

Plads på lageret

Af adm. direktør Niels Eriksen

Udleveringen af produkter hen over sommeren har været fin. Lagrene er stort set tømte. Stivelseslageret endte med få tusinde ton, proteinet var solgt, og lageret næsten støvsuget. Salget af modificerede stivelser til papir har fulgt "Forecast" fra Cargill, og pakkeriet af nativ stivelse har heller ikke stået stille. Salget til fødevaremarkedet er stigende.

Produktionen af kartoffelstivelse ude i Europa forventes at blive god i år, men størrelsen er det for tidligt at udtale sig om. Overgangslagrene har været mindre end sidste år, så det vil mindske det prispres, der ofte er set ved en stor europæisk produktion. Så indtil videre vil vi på fabrikken fokusere på at opnå en velafviklet kampagne, men det forudsætter en god optageperiode og et tørt efterår.

Kartofler på fabrikken

Af adm. direktør Niels Eriksen

En ny kampagne er skudt i gang i Langholt. Produktionsmålet er 45.000 ton stivelse og med det øgede areal, den tidlige lægning og den lange vækstsæson, er det vores vurdering, at potentialet er til stede. Her få dage inde i kampagnen er det imidlertid svært at angive det mere præcist.

På fabrikken er der de to første uger frivillig levering. Med den lange vækstsæson og en stort set afsluttet kornhøst havde vi forventet fuld produktion allerede fra den 1. september 2014, men leverancerne til den første uge blev ikke dækket. Det skyldes nok, at der var forventninger om en stor stivelsestilvækst og dermed øget udbytte ved at vente. Stivelsesprøverne målt på fabrikken den

19. august 2014 bekræfter dette. Nok var stivelsesprocenten og udbytterne lidt højere end sidste år, men ikke helt så høje som forventet. Og efter de første kampagnedage er den gennemsnitlige stivelsesprocent kun 18,7%, og det er endda noget under sidste års 19,7% på tilsvarende tidspunkt. Vi må derfor spørge os selv, om forventningerne er sat for højt, eller om det alene kan forklares med den høje nedbørsmængde i august i forhold til sidste år.

Fabrikken er kommet godt i gang. Testene gik fint, og produktionen er gennemført uden driftsproblemer.

Sortbensyge igen

Af forsøgsleder Claus H. Nielsen og agrochef Henrik Pedersen

Den største plage de senere år har været sortbensyge. Dette gælder både hos læggekartoffelavlere og melavlere, der laver egen udsæd, og så for resten i hele Europa.

Sortbensyge giver rådne planter og knolde og kan, når betingelserne er til stede, sprede sig med utrolig hastighed. AKV har de senere år skærpet kontrolprogrammet for læggekartoffelavl, og vi kan nu se, at problemet er på retur hos os.

Både i 2013 og her i 2014 har vi lavet forsøg for at undersøge, om aftopning af læggekartofler giver større spredning af sortben end traditionel kemisk nedvisning. Teorien er, at man ved aftopning spreder bakterier fra syge planter til sunde planter. Resultatet viser, at der er en svag

tendens til større angreb efter topknusning, men ikke noget, der kan forklare, at sortben generelt er blevet et større problem.

I samme undersøgelse lavede vi imidlertid i 2013 også en behandling, hvor vi efterårssorterede nogle af kartoflerne, før de var sårhelet og helt tørre. Denne behandling fordoblede forekomsten af sortbensyge året efter. Dette bekræfter, at håndtering af læggekartofler skal ske med stor omtanke.

	Gns. i %
Alm nedvisnede læggekartofler	9
Topknust og nedvisnet	12
Topknust og nedvisnet + efterårssorteret	21
Topknust og top trukket	10

Sortben i mark ved forskellig forbehandling af læggekartofler

Det vigtigste i kampen mod sortben er at anvende sundt udsæd, at holde kartoflerne tørre i hele processen og at udvise god hygiejne, hvilket bl.a. er at rengøre lægger og optager inden arbejde med læggekartofler.

Undgå lagertab

Af agrokonsulent Niels Jørgen Kristensen og agrochef Henrik Pedersen

Opskriften på succesfuld kartoffellagring består primært i udelukkende at lagre kartofler, der er egnet hertil, og at have et godt lager med god lagerstyring, mens omkostningen ved fiasko er meget stor. Og det er jo ærgerligt at have brugt omkring 15.000 kr/ha på sin kartoffelavl, og så helt eller delvist at sætte dette til ved en lagringsfejl.

Lagring

Når lagringen går galt, skyldes det næsten altid, at fugten ikke kan komme væk fra kartoflerne. En nyhøstet kartoffel vil den første tid efter høst typisk afdampe 1-2% vand + det vand, der evt. er i fugtig jord. Det drejer sig faktisk om meget vand, som skal optages af luften, og det kræver derfor store luftmængder at få det fjernet. Desværre er det således, at hovedparten af fugten skal fjernes de første dage efter høst, da der ellers starter råddannelse i kartoflerne. Derfor er der store krav til ventilationen netop de første dage. En åben kule er det sikreste (hvis ikke det regner), men et hus med gennemtræk fungerer i praksis også godt. Ved hus er det tillige nødvendigt med store blæsere for hele tiden at holde luften i god cirkulation, og det er jo ikke sikkert, at det altid blæser. Og pas på højden - jo højere kartoflerne skal lagres, jo større krav stilles der til kvalitet og lagerbeluftning.

Ved huslagring skal man endvidere være opmærksom på, at der ikke køres for mange kartofler ind i samme hus på samme dag. Sidste år så vi flere steder, at når der f.eks. kørte en 4-rækket optager, kunne der høstes dobbelt så meget på en dag - men derved kom der også dobbelt så mange kartofler ind i samme hus på en dag. Og hos stort set alle de avlere, der sidste år havde lagerproblemer, drejede det sig om kartofler, der var høstet med optagesystemer med meget stor kapacitet.

Optagning

Der er mange steder de senere år blevet meget fokus på stor optagekapacitet - fordi dette er nødvendigt for at nå at få alle kartoflerne op. Det vil sige, at alle kæder, pigbånd og afstrygeruller kører på maks. hastighed, hvilket vil give mange beskadigelser - især stød. Jo flere beskadigelser, der er på kartoflerne, jo mere vand afgiver de, og beskadigelser øger hermed også risikoen for lagertab. Samtidig giver beskadigelser fald i stivelsesprocenten. Derfor skal der igen noget mere fokus på kvaliteten i optagningen - ikke mindst, når det er lagerkartofler, der er tale om.

Optagningsundersøgelse

AKV vil her i efteråret foretage en undersøgelse af beskadigelser i kartofler. Der vil blive lagt vægt på de nye optagesystemer (4-rækkede optagere og frilægning ved optagning), men såvel nye som gamle optagere vil indgå i undersøgelsen. Der vil blive taget ca. 100 prøver, som vil blive undersøgt for, hvor mange procent der har skader - åbne sår og stødmærker, ligesom der vil blive målt stivelsesprocent.

Kalender

Af sekretær Jytte Koldkjær

Avlermøde
Generalforsamling AKV

Tirsdag den 27. januar 2015, kl. 09.30
Tirsdag den 16. juni 2015, kl. 13.30

Kulturhuset Hjallerup
Kulturhuset Hjallerup